

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Bodnar

Warszawa, 1 grudnia 2015 r.

VII.7037.38.2014.AL

Pani

Anna Zalewska

Minister Edukacji Narodowej

al. J. Ch. Szucha 25

00-918 Warszawa

Pragnę zwrócić uwagę Pani Minister na problem, który znajduje się w zainteresowaniu Rzecznika Praw Obywatelskich od 2014 r. Do Rzecznika docierają sygnały wskazujące, że **coraz więcej samorządów rozważa częściowe lub całkowite zastąpienie samorządowych publicznych szkół placówkami publicznymi prowadzonymi przez podmioty prywatne (osoby fizyczne lub prawne). Takie zmiany, jeżeli dotyczą znaczącej części placówek oświatowych na terenie gminy lub powiatu, mogą zagrozić realizacji konstytucyjnych praw i wolności obywateli.**

W powyżej sprawie Rzecznik Praw Obywatelskich dwukrotnie zwracał się do Ministra Edukacji Narodowej, w pismach z dnia 17 lipca 2014 r. (znak pisma: I.7037.22.2014.NC) oraz 17 marca 2015 r. (znak pisma: VII.7037.38.2014.NC). Wspomniane wystąpienia oraz odpowiedzi uzyskane od Ministra Edukacji Narodowej pozwałam sobie przesłać w załączeniu.

Zgodnie z art. 5 ust. 5g ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 ze zm.; dalej jako: ustawa o systemie oświaty), jednostka samorządu terytorialnego, będąca organem prowadzącym szkołę liczącą nie więcej niż 70 uczniów, na podstawie uchwały organu stanowiącego tej jednostki oraz po uzyskaniu pozytywnej opinii organu sprawującego nadzór pedagogiczny, może przekazać, w drodze umowy, osobie prawnej niebędącej jednostką samorządu

terytorialnego lub osobie fizycznej, prowadzenie takiej szkoły. Na mocy ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 357) wprowadzono do ustawy o systemie oświaty art. 5 ust. 5 ga, który stanowi, że jednostka samorządu terytorialnego nie może powierzyć lub przekazać prowadzenia szkoły osobie prawnej utworzonej przez tę jednostkę samorządu terytorialnego lub osobie prawnej, w której ta jednostka samorządu terytorialnego ma udziały, albo której ma akcje.

Podobne rozwiązanie możliwe jest także w odniesieniu do większych szkół, wymaga jednak przeprowadzenia likwidacji placówki publicznej prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego (art. 59 ustawy o systemie oświaty) oraz przekazania jej majątku podmiotowi prywatnemu zakładającemu przedszkole lub szkołę na podstawie art. 58 ust. 3, 4 i 5 ustawy o systemie oświaty.

W obecnie obowiązującym stanie prawnym, zgodnie z art. 58 ust. 5 ustawy, tworzenie szkół publicznych przez podmioty prywatne powinno sprzyjać **poprawie warunków kształcenia oraz korzystnie uzupełniać sieć szkół publicznych na danym terenie**. Co jednak istotne, zgodnie z art. 5 ust. 5i ustawy, **art. 58 ust. 5 ustawy nie stosuje się do szkół przekształconych w placówki prowadzone przez podmiot prywatny na podstawie art. 5 ust. 5g ustawy (a więc do małych szkół przekazanych podmiotom prywatnym bez przeprowadzenia procedury likwidacji szkoły samorządowej)**.

Dopuszczenie likwidacji lub przekazania wszystkich samorządowych placówek niepublicznym podmiotom jest nowym zjawiskiem, przede wszystkim skutkiem ułatwienia przekazywania szkół podmiotom prywatnym z pominięciem procedury likwidacji. Jak wskazano we wcześniejszych wystąpieniach skierowanych do Ministra Edukacji Narodowej, **ustawa o systemie oświaty, w swojej znacznej części, nie jest dostosowana do zmienionej rzeczywistości**. Przepisy pełniące wobec uczniów funkcje gwarancyjne, to znaczy zapewniające powszechny i równy dostęp do nauki, zostały stworzone z założeniem, że każde dziecko będzie miało faktyczny dostęp do publicznych placówek prowadzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego, a przedszkola i szkoły prowadzone przez inne podmioty będą służyły tylko

uzupełnieniu tej sieci. **Wiele instytucji prawa oświatowego zakłada zatem, że funkcją publicznych szkół prowadzonych przez podmioty prywatne jest utrzymanie pojedynczych placówek, które, ze względu na rachunek ekonomiczny, były przeznaczone do likwidacji. Przepisy nie są jednak dostosowane do sytuacji, w której to takie placówki stają się podstawą polityki oświatowej jednostki samorządu terytorialnego.**

W załączonych wystąpieniach zwrócono uwagę na problemy, które mogą wynikać z wyzbycia się przez jednostkę samorządu terytorialnego wszystkich lub znacznej części placówek publicznych. **Wskazano między innymi uwagę na kwestię ustalania obwodu szkolnego, planowania sieci szkół i kierunków kształcenia oraz stosowanie ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 191 ze zm.) w kontekście zasady równości.**

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie oraz o powiadomienie Rzecznika Praw Obywatelskich, czy rozważa Pani Minister dokonanie zmian systemowych w opisanym zakresie.

Podpis na oryginale

Załącznik 4